

Løsningsforslag til kapittel 3

Skatterett for økonomistudenter – oppgavesamling, 2. utgave

Med mindre annet er opplyst, er det anvendt regler, satser og beløpsgrenser for inntektsåret 2018.

Oppgave 3-1

Av Grunnloven § 75 fremgår det at skatter og avgifter skal fastsettes av Stortinget. Bestemmelsen har denne ordlyden: «*Det tilkommer Stortinget å gi og oppheve lover; pålegge skatter, avgifter, toll og andre offentlige byrder, som dog ikke gjelder ut over 31. desember i det nærmest påfølgende år, med mindre de uttrykkelig fornyes av et nytt storting*».

Bestemmelsen sier også at vedtak om skatter og avgifter, toll og andre offentlig byrder ikke skal gjelde lenger enn til 31. desember i det nærmeste påfølgende år. Det betyr at Stortinget hvert år må fatte vedtak om skatter og avgifter.

Det årlige skattevedtaket fra Stortinget (SSV) bestemmer skattesatsene for formues- og inntektsskatt til staten og rammene for tillatte skattesatser for skatt til fylkeskommuner og kommuner. I praksis vedtar fylkeskommuner og kommuner de maksimale skattesatsene fastsatt av Stortinget, jf. skatteloven § 15-3 og SSV § 3-8. Se også skatteloven § 1-3.

Maksimal skattesats for inntektsskatt til kommunen fremgår av SSV § 3-8. For personlige skattytere og dødsbo er den 11,8 % (2018). Den kommunale satsen summeres med satsene for fylkeskommunal skatt og statskatt for å komme fram til samlet skattesats for alminnelig inntekt (23 % for inntektsåret 2018). Samme skattesats gjelder også for selskaper, jf. § 3-3. Kommunene kan velge å vedta lavere skattesatser, men kan ikke pålegge skattyterne i kommunen høyere skattesats.

VI kan derfor konkludere med at et vedtak av Stillevik kommune om at Stillevik Produksjon AS skal betale 30 % av omsetningen i lokal kommuneskatt, vil være i strid med Grunnloven og ugyldig.

Hverken stat, fylkeskommune eller kommune har adgang til å vedta en særskilt skattesats for et bestemt skattesubjekt. En slik bestemmelse må vedtas i lovs form av Stortinget.

Dessuten har ikke en kommune eller fylkeskommune adgang til å pålegge skatteplikt. Det følger av skatteloven § 2-36 første ledd at aksjeselskap ikke har skatteplikt for formueskatt og at skatt av alminnelig inntekt i aksjeselskaper skal betales til staten, jf. § 2-36 andre ledd og SSV § 3-3. Uansett hvilken sats som velges, vil et kommunestyrevedtak som går ut på at aksjeselskap skal betale kommuneskatt, være ugyldig.

Oppgave 3-2

- a) Oppgaven er å reflektere over og diskutere hvordan man bør gå fram for å avklare om stipendet som Maria kan få fra arbeidsgiver, vil være skattepliktig inntekt for Maria. Rettsanvendelsen forutsetter en viss oversikt over aktuelle rettsregler for å kartlegge og beskrive relevant faktum.

Hvis faktum er utilstrekkelig beskrevet, kan det være nødvendig å gjøre noen forutsetninger eller ta forbehold i selve løsningen. I forbindelse med utredninger og rådgivning, kan ufullstendig faktum håndteres ved å angi løsninger for ulike alternative faktum. Løsningsforslaget nedenfor tar hensyn til at utdanningens varighet har betydning for løsningen.

Når faktum er kartlagt, må reglene som passer til faktum og de spørsmålene som er reist, eller som følger av faktum, finnes. Det kan være hensiktsmessig å skille mellom spørsmål som gjelder skattesubjekt, skatteobjekt, tidfesting og verdsettelse, jf. kapittel 1 i læreboka. Marias problemstilling er et spørsmål om skatteobjekt. I vurderingen av relevante rettsregler er det om å gjøre å identifisere, forstå og angi vilkårsiden i reglene så presist som mulig.

Til slutt skal reglene anvendes på foreliggende faktum, slik at rettsspørsmålene får en løsning. Poenget er å vise hvorvidt de aktuelle vilkårene er oppfylt eller ikke. Konsekvensene, dvs. den praktiske løsningen, følger deretter av reglene. Dersom vilkårene for at stipendet skal anses som fordel vunnet ved arbeid er oppfylt, skal stipendet tas med som inntekt ved beregningen av alminnelig inntekt. Stipendet vil i så fall også bli skattlagt som personinntekt, jf. skatteloven § 12-2.

I løsningen av oppgaver i skatterett skal besvarelsen ofte bestå både av en redegjørelse for regelverket og av en beregning av skattepliktig inntekt. I denne oppgaven er det ikke oppgitt tall, og besvarelsen begrenses da til å løse de rettslige spørsmålene som reiser seg, og til å angi de rettslige konsekvensene, dvs. om stipendet er skattepliktig eller ikke. De tallmessige virkningene for skattyters skattegrunnlag er ikke med.

- b) I et spørsmål om hva som er skatteobjekt, er det som oftest naturlig å ta utgangspunkt i hovedregelen om skattepliktig inntekt i skatteloven § 5-1, og/eller hovedreglene om fradrag og tap i §§ 6-1 og 6-2. Deretter går man videre til mer spesielle bestemmelser og eventuelle unntak i skatteloven, og så eventuelt til forskrifter og andre rettskilder. Løsningsforslaget nedenfor tar utgangspunkt i hovedregelen om hva som er skattepliktig inntekt.

Hovedregelen om skatteplikt fremgår av skatteloven § 5-1. Enhver fordel vunnet ved arbeid er skattepliktig inntekt, jf. § 5-10. Et stipend er utbetaling av et pengebeløp og omfattes av skattelovens fordelsbegrep. Eksempler på fordeler som kan anses vunnet ved arbeid står i § 5-10. Av første ledd bokstav a fremgår det at stipend kan være en fordel vunnet ved arbeid. Det sentrale vilkåret i § 5-1 for at stipendet skal være skattepliktig som fordel vunnet ved arbeid, er at det er tilknytning mellom stipendet og Marias arbeidsforhold. Vi ser av faktum at stipendet gis og utbetales av Marias arbeidsgiver, og det er klart at vilkåret er oppfylt. Etter hovedregelen er stipendet skattepliktig som arbeidsinntekt for Maria.

Skatteloven har også regler om unntak fra skatteplikt for visse økonomiske fordeler som er innvunnet i arbeidsforhold. Av § 5-15 andre ledd siste punktum fremgår det at utdanning i arbeidsforhold er skattefri etter regler gitt av departementet. Reglene om skattefri utdanning er gitt i Finansdepartementets forskrift 19.11.1999 nr. 1158 til utfylling og gjennomføring av skatteloven (FSFIN) § 5-15 B.

Skattefritaket gjelder utdanning som gir kompetanse som kan benyttes i nåværende eller fremtidig arbeid hos nåværende arbeidsgiver, jf. FSFIN § 5-15-12 første ledd bokstav a. Reglene skiller mellom intern og ekstern utdanning, se FSFIN § 5-15-13. Marias utdanning vil være en ekstern utdanning fordi utdanningen ikke arrangeres av arbeidsgiver.

Av FSFIN § 5-15-11 fremgår det at skattefritaket omfatter arbeidsgivers dekning av kostnader til undervisning, eksamensavgift mv., skolebøker og annet materiell direkte til utdanningen, samt reise til undervisningsstedet og merkostnader ved opphold utenfor hjemmet. Det fremgår videre av bestemmelsens andre ledd at når arbeidsgiver utbetaler godtgjørelse til dekning av utdanning, omfatter skattefritaket den delen av godtgjørelsen som dekker ovennevnte kostnader.

Etter FSFIN § 5-15-4 gjelder skattefritaket for ekstern utdanning kun utdanning som normalt blir gjennomført på inntil fire semester, maksimalt 20 måneder ved full tids studium. Hvis

utdanningen er beregnet til mer enn 20 måneders fullt studium, blir skattefritaket begrenset til ytelser som gjelder for de første 20 månedene av utdanningen.

Av disse rettsreglene fremgår det at Maria kan få dekket inntil 20 måneder av utdanningen. Ved utbetaling av stipend fra arbeidsgiver omfatter skattefritaket den delen av stipendet som dekker pådratte kostnader ved studiet, jf. FSFIN § 5-15-11 første ledd bokstavene a og b. Maria må levere et anslag over utgiftene og en kostnadsoppgave etter at kostnadene er pådratt, jf. FSFIN § 5-15-11 andre ledd.

Oppgave 3-3

Ved løsning av skatterettslige problemstillinger er det naturlig å ta utgangspunkt i skatteloven. Spørsmålet gjelder fradragsrett for kostnader ved beregning av alminnelig inntekt. Det er derfor naturlig å ta utgangspunkt i reglene om fradragsrett i skatteloven kapittel 6. Etter hovedregelen i § 6-1 gis det fradrag for kostnad som er pådratt for å erverve, vedlikeholde eller sikre skattepliktig inntekt.

Sakskostnadene er pådratt ved en eiendomstvist. Spørsmålet er om kostnadene kan anses pådratt i forbindelse med erverv av skattepliktig inntekt. Rettspraksis har behandlet spørsmålet om fradragsrett for prosessomkostninger i grense- og jordskiftesaker og viser at det er fradragsrett for kostnader som har tilknytning til skattepliktig inntektserverv, se Utv. 1985 side 400 og Utv. 1990 side 544.

Av administrativ praksis, se punkt 3.5 i Skatte-ABC under emnet «juridisk bistand/prosessomkostninger», fremgår det at kostnader ved tvister som gjelder fast eiendom, eller rettighet til fast eiendom, kan kreves fratrukket ved inntektslikningen dersom skattyters løpende skattepliktige inntekter må antas å bli direkte eller indirekte påvirket av utfallet av tvisten.

I en studiesituasjon innen øk/adm forventes det vanligvis ikke at studentene i bachelor-emner undersøker rettspraksis. Løsningen må baseres på en nærliggende forståelse av tilgjengelige kilder (lovtekst og eventuelt forskriftsbestemmelser), anvendt på gitt faktum.

Oddvars kostnader med nabotvisten kan ikke anses å ha en slik direkte eller indirekte sammenheng med erverv av skattepliktig inntekt. Oddvar må derfor aktivere pådratte kostnader som en del av ikke-avskrivbar kostpris for eiendommen sin.

Oppgave 3-4

En bindende forhåndsuttalelse skal legges til grunn som bindende ved skattefastsettingen dersom den uttalelsen gjelder, krever det, og den faktiske disposisjonen er gjennomført i samsvar med forutsetningene for uttalelsen, jf. skatteforvaltningsloven § 6-1 tredje ledd.

Selv om en bindende forhåndsuttalelse ikke har bindende virkning for andre enn den skattyteren som har anmodet om uttalelsen, vil en bindende forhåndsuttalelse gi uttrykk for skattemyndighetenes vurdering av en konkret problemstilling. Den bindende forhåndsuttalelsen er dermed en del av administrativ praksis. Administrativ praksis er en rettskildefaktor, som kan vektlegges ved løsning av lignende spørsmål.